

MŁODZIEŻOWY OŚRODEK
WYCHOWAWCZY
ul. Leśna 24
87-800 WŁOCŁAWEK
tel. 054-413-46-66

L. dz. MOW - 1435/08

BIURO RZECZNIKA
PRAW OBYWATELSKICH
Włocławek 2008-10-28
WPL. 2008-11-03
ZAL. NR 1184644

BIURO RZECZNIKA PRAW
OBYWATELSKICH
00-090 WARSZAWA
AL. SOLIDARNOŚCI 77

RPO-596717/08

Dotyczy: RPO-596717-VII-1106-08/GR/KMP

W nawiązaniu do „Informacji o czynnościach przeprowadzonych z upoważnienia Rzecznika Praw Obywatelskich w Młodzieżowym Ośrodku Wychowawczym we Włocławku” zgodnie z prośbą zawartą w piśmie przewodnim pozwałam sobie odnieść się do wniosków i zaleceń a także do nieścisłości zawartych w treści, które po części mogą być wynikiem moich nieprecyzyjnych odpowiedzi na zadawane przez wizytatorów pytania:

2008-11-04

- **Strona 5 pkt. 4** – wyjaśnienia wymaga stwierdzenie, że grupy wychowawcze są zbyt liczne – zapisany stan wychowanków w grupie nie zawsze odpowiada rzeczywistej liczbie osób przebywających na terenie grupy, gdyż zawsze istnieje pewna liczba wychowanków przebywających z różnych względów poza placówką /samowolne długotrwałe oddalenia, schroniska dla nieletnich, urlopowania, szpital i inne/, co powoduje, że liczba wychowanków obecnych z reguły nie przekracza wymiaru określonego w przytaczanym rozporządzeniu a rozwiązanie takie znacząco przyczynia się do racjonalnego wykorzystania miejsc w placówce. Przedstawione przeze mnie stanowisko jest udokumentowane w prowadzonym zeszycie obecności wychowanków.
- **Strona 7 pkt. 5** – w związku z faktem, że problematyka statutów szkół i placówek znalazła się w priorytetach nadzoru pedagogicznego Kujawsko-Pomorskiego Kuratora Oświaty w Młodzieżowym Ośrodku Wychowawczym we Włocławku powołano zespół roboczy, którego zadaniem jest dostosowanie statutu do zmieniającego się prawa oświatowego – zespół uwzględni w swojej pracy uwagi zespołu wizytatorów.
- **Strona 8 akapit 1** – Młodzieżowy Ośrodek Wychowawczy we Włocławku podejmuje wielokrotnie działania na rzecz wyjazdów wychowanków do domów rodzinnych na czas wolny od zajęć dydaktycznych /kopie pism w dokumentacji wychowanków/ Często sądy rodzinne wyrażają zgodę na wyjazdy do domów warunkowo – pozostawiając ostateczną decyzję do uznania placówki. Wyjazd do domu nie jest jedyną formą kontaktu z bliskimi i brak zgody Ośrodka na wyjazd wychowanka na przepustkę nie oznacza, że rodzina nie może się z nim kontaktować osobiście, telefonicznie lub listownie bądź, że wychowanek nie może kontaktować się z rodziną w ten sam sposób. Dlatego zarzut ograniczania prawa do kontaktu z rodziną w tym kontekście wydaje się być nie do końca uzasadnionym.
- **Strona 8 akapit 2** – zarzut karania dodatkowym dyżurem – pracą - jako działanie nieregulaminowe i niewychowawcze wymaga wyjaśnienia. Takie zdarzenia mają miejsce w sytuacji kiedy wychowanek samowolnie oddala się z placówki i obowiązki związane z wypełnianiem dyżurów-prac /prace porządkowe w pomieszczeniach grupy/ muszą za niego wykonywać inni wychowankowie. Po powrocie wychowanek przebywający na samowolnym oddaleniu wykonuje swój bieżący dyżur i „oddaje” dyżur kolegom, którzy za niego pracowali podczas jego nieobecności. Staramy się w uzasadnieniu takiego działania przekonywać wychowanków, że jest to zadośćuczynienie dla kolegów a nie karanie dodatkową pracą. Problemem więc w

przytoczonym przypadku może być niedostateczne wyjaśnienie chłopcu zasadności polecenia a nie nieregulaminowe karanie /gdyż faktycznie nie jest to kara/ i niewychowawcze – gdyż zadośćuczynienie wydaje się być pierwszym krokiem do zrozumienia i wdrożenia norm społecznych i naprawienia sytuacji /a więc w tym przypadku jak najbardziej wychowawcze/. Jeżeli tylko jeden wychowanek odebrał taką sytuację jako karę, może to oznaczać, że inni przyjmowali takie sytuacje zgodnie z naszą intencją. Nadmieniam, że powyższe rozwiązanie akceptuje samorząd wychowanków MOW

- Strona 11 Zalecenia dotyczące placówki –

Zalecenie 1 – ewentualną zmianę poziomu organizacji placówki należy rozważyć w porozumieniu z organem prowadzącym i nadzorującym,

Zalecenie 2 – w MOW powołany został zespół do spraw dostosowania statutu do zmieniających się przepisów prawa oświatowego. Zespół w swojej pracy weźmie pod uwagę wskazania wizytatorów.

Zalecenie 3 – nadal jesteśmy w trakcie prac remontowych /prace malarskie zostały zakończone, przystąpiono do remontu dachu, jesteśmy w trakcie wymiany wyposażenia pomieszczeń grupowych/. Tym samym wypełniamy decyzje SANEPID i obiektywnie poprawiamy warunki bytowe wychowanków.

Zalecenie 4 – zwiększenie obsady pielęgniarskiej wymaga akceptacji organu prowadzącego /zalecenie ma na celu optymalizację warunków pracy placówki a nie wskazuje na niewypełnienie przez MOW we Włocławku standardów wynikających z rozporządzenia MEN dotyczących statutów ramowych placówek/.

Zalecenie 5 – zatrudnienie większej liczby przeszkolonych terapeutów jest problemem złożonym – wymaga przydzielenia dodatkowych etatów przez organ prowadzący, ale również dostępności na rynku pracy potrzebnych specjalistów. Staramy się rozwiązywać ten problem przez dodatkowe szkolenie aktualnie zatrudnionej kadry.

Zalecenie 6 – nawiązuje do treści ekspertyzy z wizytacji sporządzonej przez specjalistę psychiatrii dzieci i młodzieży i jest dla mnie niezrozumiałe. Na stronie 6 Ekspertyzy we wniosku 2 stwierdza się, że po południu opiekę na kilkudziesięcioma wychowankami sprawuje dwóch wychowawców - co nie odpowiada stanowi faktycznemu /nigdy takiej sytuacji nie było!/. Powyższy wniosek nie znajduje uzasadnienia w żadnych dokumentach ani nikt z pracowników nie udzielał takich informacji. Zakładam, że jest to wynik nieporozumienia i jako takie wymaga wyjaśnienia.

W godzinach popołudniowych pracuje sześciu wychowawców /po jednym na grupę wychowawczą/ i osoby prowadzące zajęcia dodatkowe /sportowe, komputerowe, terapeutyczne i inne/. Dwie osoby pozostają dopiero na dyżur nocny – w godzinach 22⁰⁰ – 6⁰⁰. Jest to rozwiązanie zgodne z zapisami prawa oświatowego i jak wskazuje praktyka wystarczające w warunkach bazy lokalowej MOW we Włocławku. Twierdzenie moje jest dokumentowane systematycznie w dziennikach pracy wychowawczej grup, dziennikach zajęć dodatkowych, planach pracy internatu i innych dokumentach.

Z zaleceniami ogólnymi zawartymi w dalszej części informacji zgadzamy się, jednak jak wskazują autorzy wymagają one regulacji międzyresortowych i oczekiwanie rozwiązania ich z poziomu placówki wydaje się niezasadne.

„Ekspertyza z wizytacji w Młodzieżowym Ośrodku Wychowawczym we Włocławku ul Leśna 24 przeprowadzonej na zlecenie Rzecznika Praw Obywatelskich dla Krajowego Mechanizmu Prewencji przez specjalistę psychiatrii dzieci i młodzieży Jolantę Paruszkiewicz w dniu 25.08.2008r.” stanowiąca załącznik nr I do Informacji o czynnościach przeprowadzonych z upoważnienia Rzecznika Praw Obywatelskich wymaga odrębnego odniesienia.

- na drugiej stronie Ekspertyzy zdecydowanie ogólnikowo potraktowano zadania pedagoga i psychologa, co w omawianym opracowaniu wpłynęło na nieadekwatny obraz pracy tych specjalistów.
- stwierdzenie zawarte na stronie 3, że chory przebywający w izolatce nie ma możliwości przywołania wychowawcy, o ile on sam nie przyjdzie wymaga wyjaśnienia – w izolatce rzeczywiście nie ma dzwonka. Izolatka w MOW jest przeznaczona tylko dla wychowanków wymagających odizolowania ze względu na możliwość zarażenia przez nich chorobami zakaźnymi innych wychowanków. Podkreślić należy, że w przypadku poważniejszych stanów chorobowych wychowankowie są hospitalizowani. Wychowankowie pozostający w izoalkach wzywają wychowawców przez pukanie w drzwi. Dotychczasowa praktyka wskazuje, że było to rozwiązanie wystarczające.
- nie odpowiada stanowi rzeczywistości stwierdzenie zawarte na stronie 4 „nie jest prowadzony przez pielęgniarkę zeszyt neuroleptyków”. Pani ekspert miała do wglądu ten zeszyt i w trakcie wizytacji uwagę jaką zgłosiła było stwierdzenie, że nie zawiera on kolumny, w której byłby zapisany przewidywany termin do kiedy wystarczą przekazane lekarstwa. Po wyjeździe wizytatorów zeszyt został uzupełniony o w/w kolumnę i jest nadal systematycznie prowadzony.
- w stosunku do uwag odnoszących się do niezapewnienia wychowankom należytej opieki medycznej w Młodzieżowym Ośrodku Wychowawczym we Włocławku stwierdzić należy, że przytoczone i udokumentowane przykłady wskazują raczej na niedoskonałość rozwiązań opieki zdrowotnej we Włocławku a nie nieprawidłowości w funkcjonowaniu tego obszaru pracy MOW. Wychowankowie ośrodka mają zapewnioną publiczną opiekę zdrowotną na poziomie porównywalnym z ich rówieśnikami wychowującymi się w warunkach rodzinnych i wszelkie zmiany w tym zakresie, choć niewątpliwie pożądane, pozostają poza możliwościami pracowników ośrodka.

Odniesienie do pozostałych wniosków znalazło miejsce we wcześniejszej części niniejszego pisma bądź uwagi odnoszą się do rozwiązań systemowych lub problemów ogólnokrajowych i jako takich nie jesteśmy w stanie rozwiązać z poziomu MOW.

Reasumując proszę przyjąć podziękowanie za bardzo wysoką ocenę pracy placówki i kadry, którą mam zaszczyt i przyjemność kierować. Wnioski i zalecenia skierowane pod adresem ośrodka, jakkolwiek znacząca ich część - jak Państwo wskazaliście - wymaga rozwiązań systemowych i ponadresortowych, będą stanowiły dla nas istotne wskazania co do kierunków dalszych działań. Zalecenia kierowane bezpośrednio do placówki zostały już wykonane, są wykonywane lub w niedługim czasie zostaną wykonane – co niewątpliwie wpłynie na poprawę jakości funkcjonowania naszego ośrodka jako placówki oświatowej, jak również jakość szeroko rozumianej pomocy świadczonej naszym podopiecznym.

Z poważaniem

DYREKTOR

Piotr Kucharski

Do wiadomości:

1. Wydział Oświaty Sportu i Turystyki
Urzędu Miasta Włocławek
2. Kuratorium Oświaty w Bydgoszczy
Delegatura we Włocławku

zaprotokolowano dnia 6.11.08. Kucharski

**BIURO
RZECZNIKA PRAW OBYWATELSKICH**

RPO-5967171-VII- 1106-08/GR

00-090 Warszawa Tel. centr. 0-22 551 77 00
Al. Solidarności 77 Fax 0-22 827 64 53

Zespół Prawa Karnego
Wykonawczego

Warszawa, 24.10.2008 r.

Pani Dyrektor
Kuratorium Oświaty w Bydgoszczy
Delegatura we Włocławku
ul. Okrzei 64
87-800 WŁOCŁAWEK

1361650

Szanowna Pani Dyrektor,

W załączeniu przesyłam stanowisko przedstawione w odpowiedzi na pismo z dnia 28.10.08 r., w którym Dyrektor Młodzieżowego Ośrodka Wychowawczego we Włocławku odniósł się do wniosków i zaleceń zawartych w Informacji o czynnościach przeprowadzonych z upoważnienia Rzecznika Praw Obywatelskich w tym Ośrodku, w dniu 25.08.08 r. (Informacja ta została przesłana także bezpośrednio do Delegatury).

Na podstawie art. 13 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz.U. z 2001 r. Nr 14, poz. 147 ze zm.), uprzejmie proszę o stanowisko w przedstawionej na str.10/11 Informacji (cz. zatyt. Uwagi) sprawie procentowego określenia w Statucie placówki udziału dzieci upośledzonych umysłowo i, w konsekwencji, realizowanego w placówce programu nauczania.

Proszę również o dodatkowe informacje w kwestiach:

- możliwości uczęszczania nieletnich do szkół poza placówką, o ile odpowiadałoby to ich potrzebom i potencjałowi (jeśli istnieją bariery, to jakiego rodzaju),

- faktycznych możliwości znalezienia przez nieletniego opuszczającego placówkę przed ukończeniem 18 roku życia (w związku z osiągnięciem korzystnych zmian w osobowości i zachowaniu nieletniego - art. 79 §1 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich ze zm.; także §11 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 26 lipca 2004 r. w sprawie szczegółowych zasad kierowania, przyjmowania, przenoszenia i zwalniania nieletnich w młodzieżowym ośrodku wychowawczym i młodzieżowym ośrodku socjoterapii) miejsca w szkole ogólnej, na odpowiadającym mu poziomie, a także jak taka sytuacja jest rozwiązywana (czy tego typu pomoc jest udzielana nieletniemu i jego rodzicom i z jakim skutkiem).

Załącznik

Z poważaniem

DYREKTOR ZESPÓŁU

dr Mariusz Zagórski

**BIURO
RZECZNIKA PRAW OBYWATELSKICH**

RPO-596717-VII-1106-08/GR

00-090 Warszawa Tel. centr. 0-22 551 77 00
Al. Solidarności 77 Fax 0-22 827 64 53

Zeszyt Prawa Karnego
Wykonawczego

Warszawa, 27.10.2008 r.

Pan Dyrektor Piotr Kucharski
Młodzieżowy Ośrodek
Wychowawczy

ul. Leśna 24
87-800 WŁOCŁAWEK

106/1652
z. 28.02.08

Szanowny Panie Dyrektorze,

Uprzejmie dziękuję za pismo z dnia 28.10.08 r., w którym odniósł się Pan do wniosków i zaleceń Informacji o czynnościach przeprowadzonych z upoważnienia Rzecznika Praw Obywatelskich w Młodzieżowym Ośrodku Wychowawczym we Włocławku, w dniu 25.08.08 r.

Podniesione kwestie z pewnością wymagają szerszej dyskusji w gronie pracowników ośrodków oraz organów nadzorujących, a w części - dodatkowego komentarza ze strony wizytujących. Powiadamiam zatem, iż:

I. Z satysfakcją przyjęliśmy informacje o wykonaniu, czy też wykonywaniu przedstawionych w Informacji zaleceń dotyczących:

- dopracowania Statutu placówki (odniesienie do str. 7 pkt 5 Informacji na str. 1 odpowiedzi oraz odniesienie do zalecenia nr 2 Informacji na str. 2 odpowiedzi -);
- poprawy warunków bytowych w Ośrodku (zalecenie nr 3 Informacji omówione na str. 2 odpowiedzi).

II. Zastrzeżenia - z uwagi na standardy ochrony praw dziecka - budzi zawarte w odpowiedzi stanowisko, dotyczące dwóch kwestii:

- Zakazu wyjazdu do domu rodzinnego na określony czas, co jest karą stosowaną w Ośrodku (str. 1 odpowiedzi - odniesienie do str. 8 akapitu 1, a także do zalecenia nr 2 na str. 11 Informacji).

Podkreślić trzeba, że uwagi zawarte w Informacji nie dotyczyły wypracowanej w Ośrodku praktyki podtrzymywania stosunków rodzinnych wychowanków, ale jednej z kar wpisanej do wewnętrznych regulacji Ośrodka (napisano: „W sytuacji, gdy nie wynika to z decyzji sądu dla nieletnich, a sąd opiekuńczy nie ma

WYKONANE

poważnych zastrzeżeń do rodziców wychowanka i nie ograniczył ich kontaktów z dzieckiem (pkt 9 cz. „Kary” w Zał. 1), zakaz taki niewątpliwie narusza jedno z podstawowych praw nieletniego - prawo do kontaktu z rodziną.”).

Przedstawiany w Państwa odpowiedzi pogląd nie da się utrzymać z tego powodu, że w placówkach oświatowych może być stosowany stosunkowo szeroki wachlarz kar. Nie powinno się zatem wprowadzać do statutów takiej kary, która budzi wątpliwości co do zgodności z Konstytucją RP i umowami międzynarodowymi, gdyż godzi w samą istotę zagwarantowanego w nich prawa dziecka i jego rodziców do kontaktów. Takie prawo rodziców nie jest elementem władzy rodzicielskiej, tak więc - co do zasady- przysługuje nawet rodzicom, którzy władzy rodzicielskiej nie posiadają. Prawo to nie zostało w sposób pozytywny określone w Kro - wynika (podobnie jak stan cywilny, prawo do dziedziczenia i zobowiązanie alimentacyjne) z istoty stosunków między rodzicem a dzieckiem. Należy do szerszej kategorii praw rodzicielskich, których - zgodnie z art. 48 ust. 2 Konstytucji - można pozbawić rodziców jedynie na podstawie orzeczenia sądu i w przypadkach przewidzianych w ustawie. Prawo to nie może zostać zawieszona i zasadą winno być jego wykonywanie, choćby w zakresie ograniczonym „ze względów technicznych” zawsze, o ile nie istnieje w tym względzie odmienne orzeczenie sądu (art. 9 ust. 3 oraz art. 37c) Konwencji o prawach dziecka - Dz. U z 1991 r. Nr 120, poz. 526 ze zm.; art. 113 Kro). Inna praktyka jest sprzeczna nie tylko z gwarancją konstytucyjną zawartą w art. 48 ust. 2 Konstytucji RP i art. 9 ust. 3 Konwencji o prawach dziecka, ale także z art. 8 ust. 1 tejże Konwencji, który nakłada na władze publiczne obowiązek podejmowania działań mających na celu poszanowanie prawa dziecka do zachowania tożsamości, w tym stosunków rodzinnych. Dodać można jeszcze, że nawet Europejskie Reguły Więzienne (zalecenie Rec(2006)2 Komitetu Ministrów Rady Europy), które wytyczają kierunek legislacji oraz interpretacji przepisów prawnych wobec dorosłych skazanych stanowią, iż kary dyscyplinarne nie mogą uniemożliwiać więźniowi utrzymywania kontaktów z rodziną. Zasadę tę warto przywołać z tego względu, że uważa się, iż prawa dziecka powinny dysponować (i dysponują) znacząco wzmocnionymi standardami ochronnymi w stosunku do całego systemu praw człowieka.

- Podobne w istocie wnioski nasuwa zawarte w odpowiedzi stanowisko dotyczące możliwości przywoływania wychowawcy przez wychowanka przebywającego w izolacie (uwaga na str. 3 odpowiedzi odnosząca się do stwierdzeń zawartych na str. 3 ekspertyzy).

Można przyjąć wyjaśnienie, że wzywanie poprzez pukanie w drzwi izolatki dotychczas wystarczało. Trzeba jednak mieć na względzie, że po pierwsze - przed koniecznością przywołania wychowawcy stanąć może wychowanek, którego stan

zdrowia nagle mocno się pogorszył, po drugie zaś - współcześnie istnieje szereg niezbyt kosztownych rozwiązań technicznych, które mogą zastąpić długotrwałe pukanie w drzwi. Nie wydaje się zatem, aby dalsze utrzymywanie obecnej sytuacji znajdowało jakiegokolwiek usprawiedliwienie.

III. Bardzo dziękujemy natomiast za uwagi, które pozwalają na uściślenie niedostatecznie precyzyjnych ustaleń zawartych w ekspertyzie dołączonej do Informacji i w samej Informacji. Przesłane informacje uzupełniające, dotyczące niektórych szczegółowych kwestii, umożliwiają weryfikację obrazu funkcjonowania placówki i sprawiają, że nie jest zakłócona jej całościowa - bardzo wysoka - ocena.

Dotyczy to:

- liczebności grup wychowawczych (wyjaśnienie na str.1 odpowiedzi, dotyczące uwagi zawartej na str. 5 pkt 4 Informacji),
- sprawy „karania pracą” (wyjaśnienie na str. 1/2 odpowiedzi, dotyczące uwagi zawartej na str. 8 akapit 2 Informacji),
- sprawy prowadzenia zeszytu neuroleptyków (wyjaśnienie na str. 3 odpowiedzi ppkt 3, dotyczące stwierdzenia zawartego na str. 4 ekspertyzy),
- sprawy niedostatecznej obsady wychowawców w godzinach popołudniowych (wyjaśnienie na str 2 odpowiedzi, odnoszące się do str. 6 wniosku nr 2 w ekspertyzie oraz do zalecenia 6 na str. 11 Informacji). Błędny opis tej kwestii w ekspertyzie został wprowadzony do tekstu samej Informacji, za co przepraszam.

IV. Szereg uwag, a także wniosków i zaleceń zawartych w Informacji ma charakter systemowy. Powstały one na kanwie obserwacji organizacji i funkcjonowania placówki, analizy dokumentacji, rozmów z jej kadrą oraz wychowankami. Oczywiście jest jednak, że nie można oczekiwać rozwiązania tego typu problemów „z poziomu placówki”(str. 2 odpowiedzi). Przeprowadzanie wizytacji zapobiegawczych w ramach Krajowego Mechanizmu Prewencji - podobnie jak wcześniej wizyt z inicjatywy Rzecznika Praw Obywatelskich, zmierzających do oceny stanu przestrzegania praw wychowanków w placówkach - nie spełniałoby jednak swoich funkcji, gdyby w następstwie nie było możliwe formułowanie ogólnych wniosków, kompleksowych ocen, a nawet postulatów zmian prawnych pod kątem ochrony nieletnich przed okrutnym, nieludzkim lub poniżającym traktowaniem albo karaniem. Tego rodzaju wnioski z wizyty w Młodzieżowym Ośrodku Wychowawczym we Włocławku dotyczą przede wszystkim poprawy opieki specjalistycznej („zwiększenie obsady pielęgniarstwa poprzez pozyskanie dodatkowego etatu”; „zatrudnienie większej ilości przeszkolonych terapeutów”).

Zobowiązanie państwa do podwyższenia standardu ochrony praw grupy nieletnich umieszczanych w placówkach na podstawie przeczenia sądowego - podobnie zresztą jak małoletnich umieszczonych poza rodziną - wynika z art. 72 ust. 2 Konstytucji („Dziecko pozbawione opieki rodzicielskiej ma prawo do opieki i pomocy władz

publicznych”) oraz art. 20 ust. 1 Konwencji o prawach dziecka („Dziecko pozbawione czasowo lub na stałe swego środowiska rodzinnego lub gdy ze względu na swoje dobro nie może pozostawać w tym środowisku, będzie miało prawo do specjalnej ochrony i pomocy ze strony państwa”). Odpowiedzialność za pieczę nad tą grupą dzieci, a także za ich wychowanie przejęło państwo; zatem realizacja ich podstawowych praw - do opieki zdrowotnej, rehabilitacji leczniczej, pomocy psychologicznej i pedagogicznej, a także nauki - powinna stać na najwyższym możliwie poziomie i być stale monitorowana.

W Informacji podkreślono, że „zalecenia ogólne” (tzn.: „prowadzenie profesjonalnej terapii nieletnich, przy pomocy sprawdzonych programów i z przeszkolonymi trenerami”; „poprawa medycznego diagnozowania wychowanków kierowanych do placówek rewalidacyjno- resocjalizacyjnych, które mają małe możliwości diagnostyki medycznej i leczenia w sytuacji, gdy część wychowanków może wymagać przede wszystkim psychoterapii i postępowania medycznego, a nie oddziaływań socjoterapeutycznych”; „polepszenie bardzo złej obecnie dostępności wychowanków placówek typu zakładowego do psychiatrów, neurologów, psychoterapeutów”) wymagają koordynacji międzyresortowej.

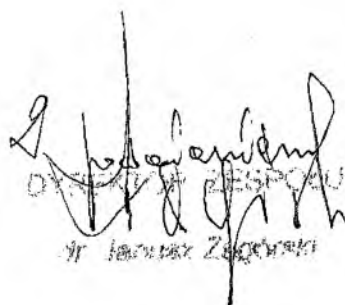
Z uwagi na zdecentralizowany nadzór nad młodzieżowymi ośrodkami wychowawczymi i socjoterapii trudne jest określenie adresatów tego rodzaju zaleceń. Po zebraniu informacji z większej liczby tego typu placówek adresatami końcowych wniosków będą najprawdopodobniej ministrowie właściwi do spraw oświaty i do spraw zdrowia. Już obecnie natomiast zasadne wydaje się stworzenie przez kadre Ośrodków własnego forum wymiany doświadczeń i opinii. Takie próby czynione były - jak się wydaje z sukcesem - w przeszłości. Kadra placówek powinna upowszechniać dobre praktyki (np. stosowane przez Państwa zasady współpracy z nowym wychowankiem w okresie jego adaptacji w placówce), natomiast zdecydowanie piętnować i w efekcie eliminować złe praktyki, takie jak np. otwarte głoszenie w niektórych placówkach poglądów, że dopuszczalne jest uderzenie wychowanka, czy też obrona status quo w placówkach poprzez obwinianie niezależnego podmiotu wizytującego placówkę za następstwa kontroli zarówno realne (konieczność prowadzenia postępowań wyjaśniających i dyscyplinarnych wobec ujawnienia przypadków niewłaściwego traktowania wychowanków przez pracowników), jak i rzekome (ucieczki wychowanków).

Wydaje się, że wskazane byłyby m.in. szkolenia dotyczące formy i treści statutów ośrodków, zakresu i form współpracy z sędziami nadzorującymi placówki oraz sędziami wizytatorami ds. rodzinnych i nieletnich w sądach okręgowych (brak zapisów lub niewłaściwe zapisy w statutach, a także ich nieczytelność oznacza m.in., że nie jest właściwie realizowane prawo wychowanków do informacji o ich prawach; nie jest również wykorzystywana okazja do budowania ich świadomości prawnej i szacunku wobec prawa). Poważnie powinien być również traktowany Państwa głos w kwestii

zmiany niepisanych, obecnie obowiązujących zasad rozmieszczania nieletnich na terenie kraju (wyniki wizyt wydają się wskazywać, że regułą jest umieszczenie jak najdalej od domu rodzinnego, co nie chroni przed uciezkami wychowanków, a z pewnością narusza ich podstawowe prawa), czy też w sprawie określenia warunków, jakie powinny być spełniać nowego typu ośrodki, do których kierowani będą nieletni na czas trwania postępowania, gdyby rzeczywiście były one tworzone (okazją do takich ustaleń mogłaby być dyskusja o stanie i potrzebach pomocy specjalistycznej udzielanej w mow-ach).

Jednocześnie raz jeszcze pozwolę sobie podziękować za stworzenie warunków dla sprawnego przeprowadzenia wizytacji Ośrodka oraz proszę o przekazanie pozdrowień dla jego całej jego kadry. Zarówno rozmowy z Panem Dyrektorem, jak i zebrana dokumentacja przekonują o wysokich kompetencjach pracowników Ośrodka, ich dążeniu do doskonalenia metod pracy i zrozumieniu podstawowego celu funkcjonowania placówki.

Informuję dodatkowo, że sprawa poziomu organizacji placówki (str. 2 odpowiedzi, odnosząca się do zalecenia 1 Informacji), a także związanych z tym kwestii będzie wyjaśniana w korespondencji z organem nadzorującym Ośrodek.

Dr. Janusz Zagórski

KURATORIUM OŚWIATY
w Bydgoszczy
Delegatura we Włocławku
ul. Okrzei 64
87-800 W Ł O C Ł A W E K

DW. GT 42351/2009

Włocławek, 2009-04-17

BIURO RZECZNIKA PRAW OBYWATELSKICH	
WPEL.	2009-04-24
NR 1225/137	

Pan
Janusz Zagórski
Dyrektor Zespołu
Karnego Wykonawczego

596717/08

Szanowny Panie Dyrektorze,

Odporiadając na Pana prośbę zawartą w piśmie RPO-596717-VII-1106-08/GR dotyczącą stanowiska w sprawie określenia w Statucie Młodzieżowego Ośrodka Wychowawczego we Włocławku procentowego udziału dzieci upośledzonych umysłowo, i w konsekwencji, realizowanych w placówce programów nauczania uprzejmie informuję, że prawo oświatowe nie zabrania stosowania tego typu rozwiązań. Dzieci z upośledzeniem umysłowym w stopniu lekkim mogą realizować obowiązek szkolny w tych samych oddziałach klasowych, co dzieci w normie intelektualnej. Rozwiązanie takie jest krokiem w kierunku integracji osób z niepełnosprawnościami z dziećmi i młodzieżą o poziomie rozwoju intelektualnego zawierającego się w granicach normy – w takim środowisku będą przebiegać dalsze procesy reintegracji społecznej. Podobne rozwiązania przyjęto również w innych placówkach resocjalizacyjnych i resocjalizacyjno-rewalidacyjnych /dokładne dane posiada Ośrodek Kierowania w Centrum Metodycznym Pomocy Psychologiczno-Pedagogicznej w Warszawie/. Omawiana placówka posiada wieloletnie doświadczenie w pracy z młodzieżą niedostosowaną społecznie i z upośledzeniem umysłowym w stopniu lekkim. Kadra pedagogiczna zatrudniona jest zgodnie z kwalifikacjami.

2009-04-28

Przyjęte rozwiązanie jest korzystne dla wychowanków. W MOW we Włocławku realizowana jest podstawa programowa kształcenia ogólnego, która jest taka sama zarówno dla dzieci i młodzieży z upośledzeniem umysłowym w stopniu lekkim, jak i dla dzieci i młodzieży w normie intelektualnej. Różnice w realizacji podstawy programowej pojawiają się tylko wtedy, gdy występuje zjawisko upośledzenia umysłowego w stopniu umiarkowanym i znacznym.

Nadmieniam, iż zgodnie z przepisami prawa dzieci i młodzież z upośledzeniem umysłowym w stopniu lekkim objęta jest koniecznością uczestniczenia w sprawdzianach i egzaminach zewnętrznych, organizowanych przez Okręgową Komisję Egzaminacyjną zgodnie z rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej w sprawie warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy oraz przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów w szkołach publicznych (Dz.U. z 2007 roku nr 83, poz. 562 z późniejszymi zmianami). W związku z tym, że w MOW we Włocławku przebywają chłopcy niedostosowani społecznie i z upośledzeniem umysłowym w stopniu lekkim proces kształcenia realizowany jest zgodnie z rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z 2002 roku w sprawie ramowych planów nauczania w szkołach publicznych (Dz.U. nr 15, poz. 142 – zał. nr 1, zał. nr 4, zał. nr 13). Dzieci i młodzież z Młodzieżowego Ośrodka Wychowawczego biorą udział w sprawdzianach i egzaminach zewnętrznych zgodnie w wyżej wymienionymi przepisami.

Odpowiadając na kolejne kwestie podniesione w Pana piśmie informuję, iż nieletni umieszczeni w Młodzieżowym Ośrodku Wychowawczym we Włocławku mają możliwość uczęszczania do szkół poza placówką, o ile odpowiada to ich potrzebom i potencjałowi – nie ma formalnych barier w tym zakresie. Rozwiązania takie podejmowano w omawianej placówce. Nie stosuje się ich często, ponieważ zdecydowana większość podopiecznych tej placówki miała problemy z motywacją do realizacji obowiązku szkolnego - jest to jedna z istotniejszych przyczyn wydawania przez sądy rodzinne postanowień o umieszczeniu nieletnich w placówkach resocjalizacyjnych.

Nieletni opuszczający placówkę przed ukończeniem osiemnastego roku życia mają możliwość znalezienia miejsca w szkołach środowiskowych na ogólnych zasadach, tzn. uczniowie szkoły podstawowej i gimnazjum w każdej chwili mogą powrócić do szkół w obrębie obwodów, w których zamieszkują. Uczniowie szkół ponadgimnazjalnych mogą zostać przyjęci do wybieranych szkół w miarę posiadanych przez szkoły wolnych miejsc w ciągu roku szkolnego, ewentualnie wziąć udział w rekrutacji z początkiem nowego roku szkolnego. Na terenie objętym nadzorem pedagogicznym przez Kuratorium Oświaty w Bydgoszczy Delegatura we Włocławku pomoc taka jest udzielana każdorazowo na prośbę zainteresowanych.

Mam nadzieję, że udzielone informacje uzna Pan za wyczerpujące i podtrzymana zostanie wyrażona w „Informacji o czynnościach przeprowadzonych z upoważnienia Rzecznika Praw Obywatelskich w Młodzieżowym Ośrodku Wychowawczym we Włocławku” z dnia 6.10.2008 r. bardzo wysoka ocena pracy.

Jednocześnie informuję, że Pan Piotr Kucharski-dyrektor MOW we Włocławku wielokrotnie na naradach i konferencjach organizowanych w trybie nadzoru pedagogicznego przez tutejszy urząd, zapraszany jest do upowszechniania dobrych rozwiązań wychowawczych stosowanych na terenie placówki.

Z poważaniem

p.o. Dyrektora Delegatury

Grażyna Bożowska

Departament ds. s. i. s. M.O. Włocławek